

Sijoituspäätösten kasautuminen ja siihen yhteydessä olevat tekijät lastensuojelussa

SAARA AHO & MARGUS PRUEL & JOHANNA KALLIO & JENNI PALANDER & ANNE-MARI JAAKOLA

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten sijoituspolku voi muodostua epävakaaaksi, minkä tiedetään lisäävän riskiä myöhemmin elämässä ilmeneviin haasteisiin. Artikkelissa tarkastellaan sijoituspäätösten kasautumista lastensuojelussa koko lapsuuden ajalta sekä muita ilmiöön kytkeytyviä tekijöitä.

.....
English summary at the end of the article

Johdanto

Suomessa lastensuojelu nojaa ennaltaehkäisevään orientaatioon, jossa lapsen kodin ulkopuolelle sijoittaminen on viimesijaisin tuen muoto lapsen hyvinvoinnin, kasvun ja kehityksen turvaamiseksi (Pösö ym. 2014). Tästä orientaatiosta huolimatta viimesijaiset tukimuodot painottuvat palvelujärjestelmässä. Lastensuojelun painopistettä on pyritty siirtämään sijaishuollosta varhaiseen tukeen ja avohuoltoon useilla lainsäädännön uudistuksilla ja kehittämistoimenpiteillä, tässä onnistumatta (Kiili ym. 2024). Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä (17 100 lasta v. 2024) on lähes kaksinkertaistunut viimeisen kolmen vuosikymmenen aikana (Forsell & Inget-Leinonen 2025; THL 2024a), ja valtaosa (70 %) lastensuojelun 1,53 miljardin euron kokonaiskustannuksista muodostuu sijais-

huollosta (Aaltio & Eriksson 2023; Forsell & Inget-Leinonen 2025).

Suomessa lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle perhe- tai laitoshuoltoon. Mahdollisia sijoitusperusteita ovat kiireellinen sijoitus, sijoitus avohuollon tai jälkihuollon tukitoimena sekä lapsen huostaanotto. (Forsell & Inget-Leinonen 2025.) Merkittävä osa (66 % v. 2024) kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista on huostaanotettuna, ja näiden lasten määrä (1 % kaikista lapsista) on pysynyt varsin vakaana viimeiset kymmenen vuotta (Forsell & Inget-Leinonen 2025; THL 2024b). Avohuollon tukitoimena sijoitettujen lasten määrä on vähentynyt viimeisen viiden vuoden aikana (Forsell & Inget-Leinonen 2025; THL 2024a-c). Kiireellisesti sijoitettujen lasten määrä on puolestaan viisinkertaistunut kahdenkymmenen vuoden aikana (THL 2024c). Kiireellisten sijoitusten määrän kasvua on selitetty sen laajentuneilla käyttötarkoituksilla, kuten suunnitelmallisena interventiona tahdonvastaisen huostaanoton valmisteluprosessissa (esim. Lähde 2024).

Viranomaistoimena tehtävä päätös sijoittaa lapsi kodin ulkopuolelle puuttuu vahvasti lapsen ja

Tutkimus on tehty osana Länsi-Suomen yhteistyöalueella toteutettavaa Palveluintegraation vaikuttavuus -tutkimuskokonaisuutta (PaLSu). PaLSu-hanke on osa Suomen kestävän kasvun ohjelmaa, jonka rahoitus tulee EU:n kertaluonteisesta elpymisvälineestä (NextGenerationEU).

hänen perheensä perusoikeuksiin, erityisesti itsemääräämisoikeuteen. Vaikka tarkoituksena on suojella lasta epäsuotuisilta ja turvattomilta kasvu- ja kehitysolosuhteilta, voi sijoitus aiheuttaa lapselle elämän vakauttamisen sijaan lisää epävakautta (Fallesen 2014), uusia traumakerrostumia (Baker ym. 2016) sekä epäsuotuisia hyvinvoinnin kehityskulkuja (Kääriälä & Hiilamo 2017; Berlin ym. 2020; Ikonen ym. 2020). Toistuvat sijoitukset ja sijoituspolkujen epävakaat voivat lisätä sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia lapsuudessa ja myöhemmin aikuisuudessa (Sariaslan ym. 2022).

Sijoituspäätösten kasautumista tai sijoituspolkuja koskevia rekisteritutkimuksia on tehty Suomessa ja ulkomailla varsin vähän (Borgen ym. 2023). Aikaisemmat rekisteritutkimukset ovat tarkastelleet usein yhtä sijoitusmuotoa, sijoitusperustetta, ikäryhmää tai lyhyttä aikajännettä. Aikaisemman tutkimuksen mukaan tarvitaan pitkän aikavälin tai koko lapsuusajan kattavaa sijoituspolkujen tutkimusta (mm. Fallesen 2014; Kolivoski ym. 2014; White & Wu 2014), joka huomioi kaikki sijoitusmuodot ja -perusteet (esim. Mc Grath-Lone ym. 2020; Sallnäs ym. 2004).

Tässä artikkelissa tarkastelemme kansallisella lastensuojelun rekisteriaineistolla kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten sijoituspäätösten kasautumista. Sijoituspäätösten kasautumisella tarkoitamme hallinnollisten päätösten määrän kertymistä lapselle. Sijoituspäätösten suuri määrä viestii lapsen hyvinvointia lapsuudessa ja myöhemmin aikuisuudessa heikentävästä epävakaasta sijoituspolusta (esim. Sariaslan ym. 2022). Lisäksi tutkimme, miten sijoitukseen liittyvät tekijät sekä sijoitetun lapsen ja äidin demografiset tekijät ovat yhteydessä sijoituspäätösten kasautumiseen. Kodin ulkopuolelle sijoittamista tarkastelemme usealla syntymäkohortilla, jotka kattavat koko lapsuusajan täysi-ikäisyyteen asti.

Tutkimuskysymyksemme ovat seuraavat:

- Miten lastensuojelun sijoituspäätökset kasautuvat lapsille? Onko kasautumisessa tapahtunut muutosta 1991–2002 syntyneiden keskuudessa?
- Miten lapsen ja äidin demografiset tekijät sekä sijoitukseen liittyvät tekijät ovat yhteydessä sijoituspäätösten kasautumiseen?

Rekisteritutkimus kodin ulkopuolelle sijoittamisesta

Aikaisemmat suomalaiset rekisteritutkimukset ovat tarkastelleet kodin ulkopuolelle sijoittamista ja sijoitusten kestoa sekä näihin liittyviä riskitekijöitä (Kestilä ym. 2012; Ristikari ym. 2018; Anis & Malin 2023). Lisäksi on tutkittu kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten aikuisuuden hyvinvointia ja sosioekonomista asemaa (esim. Kääriälä & Hiilamo 2017; Berlin ym. 2020; Sariaslan ym. 2022). Kodin ulkopuolelle sijoittamisen riskitekijöiksi on tunnistettu vanhempien elämänhallinnan, jaksamisen ja vanhemmuuden haasteet sekä köyhyys ja heikko työmarkkina-asema. Myös vanhemman tai lapsen vakavat tai pitkäaikaiset sairaudet, mielenterveysongelmat, päihteiden käyttö, koettu väkivalta tai sen uhka sekä erilaiset muutokset perhesuhteissa lisäävät riskiä tulla sijoitetuksi. (Heino ym. 2016; Ristikari ym. 2018.) Lisäksi ulkomaalaistaustaisia lapsia sijoitetaan kodin ulkopuolelle useammin kuin kantasuomalaisia lapsia (Anis & Malin 2023).

Kasvuolosuhteet, vanhemmuus- ja perhetekijät painottuvat pienten lasten sijoituksissa (Ristikari ym. 2018), kun taas nuorilla korostuvat elämänhallintaan, psykososiaalisiin haasteisiin (Heino ym. 2016; Ristikari ym. 2018) ja antisosiaaliseen käytökseen liittyvät tekijät (Heino ym. 2016; Ristikari ym. 2018; Pitkänen ym. 2024). Usein sijoittamisen tarve muodostuu monen eri tekijän yhteisvaikutuksesta, vaikeuksien pitkittymisestä ja hyvinvoinnin vajeiden ylisukupolvistumisesta (Kestilä ym. 2012; Heino ym. 2016; Ristikari ym. 2018).

Rekisteritutkimukset kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten hyvinvoinnin kehityskuluista ja myöhemmästä elämästä (Kääriälä & Hiilamo 2017; Berlin ym. 2020) osoittavat, että kodin ulkopuolelle sijoittamisella ei aina onnistuta kääntämään epäsuotuisia kehityskulkuja. Kodin ulkopuolelle sijoitetuilla lapsilla voi olla myöhemmin elämässä vaikeuksia kiinnittyä opintoihin ja työelämään (Lockwood ym. 2015; Berlin ym. 2020; Kääriälä 2020). Heillä esiintyy muita suurempaa riskiä vanhemmuuteen varhaisaikuisuudessa (Brännström ym. 2015; Lockwood ym. 2015; Kääriälä 2020), mielenterveysongelmiin, taloudellisiin vaikeuksiin, rikollisuuteen, itsetuhoisuuteen sekä varhaiseen kuolleisuuteen (Sariaslan ym. 2022). Erityisesti epävakaat sijoituspolku ja sijoitusten kasautuminen voivat lisätä riskiä myöhem-

min elämässä ilmeneviin haasteisiin (Ferguson & Wolkow 2012; Sariaslan ym. 2022).

Epävakaalla sijoituspolulla ja sijoitusten kasautumisella on aikaisemmissa tutkimuksissa viitattu palvelujärjestelmän rakenteelliseen väkivaltaan, jossa palvelujärjestelmä aiheuttaa kohtuuttomasti muutoksia ja tätä kautta heikentää lasten hyvinvointia ja rikkoo heidän oikeuksiaan (Eriksson & Korhonen 2022; Eriksson ym. 2023). Epävakaas syntyy toistuvista sijoituksista, sijoituspaikkojen muutoksista, epäonnistuneista perheen jälleenyhdistämisistä sekä poistumisista ja paluista sijaishuoltoon lapsuuden aikana (Fallesen 2014). Ilmiö on tunnistettu lastensuojelussa maailmanlaajuisesti haasteeksi (Sallnäs ym. 2004) riippumatta maiden välisistä lastensuojelujärjestelmien eroista. Toistuvilla sijoituksilla on yhteys myös sosiaali- ja terveyspalvelujen tarpeen kasvuun ja kustannusten kumuloitumiseen (Rubin ym. 2004).

Yhdysvalloissa (Usher ym. 1999; Jedwab ym. 2019; Vreeland ym. 2020), Englannissa (Mc Grath-Lone ym. 2020) ja Pohjoismaissa (Sallnäs ym. 2004; Olsson ym. 2012; Fallesen 2014; Vinnerljung ym. 2017; Rajesh ym. 2025) toteutettujen tutkimusten mukaan lasten sijoituspolut ovat moninaisia ja moni sijoitetuista lapsista kokee jossain määrin muutoksia. Pohjoismaissa ja Englannissa toteutetut lapsuusajan kattavat tutkimukset osoittavat, että kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista suuri osa on sijoitettuna kuukausi- tai vuositasolla varsin lyhyen aikaa (Fallesen 2014; Mc Grath-Lone ym. 2020; Forsell ym. 2018; Rajesh ym. 2025). Sijoituksia on määrällisesti vähän, joskin kokonaismäärät vaihtelevat suuresti. Riippumatta maiden erilaisista palvelujärjestelmistä lasten sijoitusten kokonaismäärän keskiarvo asettuu 2,6–4 sijoituksen välille (Fallesen 2014; Vreeland ym. 2020; Mc Grath-Lone ym. 2020). Suurimmillaan vaihteluväli on englantilaisen tutkimuksen mukaan 1–184 sijoitusta (Mc Grath-Lone ym. 2020). Englannissa noin joka kymmenes sijoitettu lapsi kokee sijoituspolun, joka sisältää pitkää ja uusiutuvaa sijoittamisen tarvetta ja useita sijoituspaikkoja. Nämä lapset ovat sijoitettuina keskimäärin yli kahdeksan ja puoli vuotta, ja sijoitusten kokonaismäärä on yhdeksän. (Mc Grath-Lone ym. 2020.) Vastaavasti Suomessa noin kymmenen prosenttia sijoitetuista lapsista on sijoitettuna yli yhdeksän vuotta (Forsell ym. 2018), mutta sijoituspäätösten kasautumista ei ole tarkasteltu.

Kansainvälisessä lastensuojelututkimuksessa lapsen sijoitusten kasautumista ja sijoituspolkuja on selitetty lapseen, vanhempiin ja sijoitukseen liittyvillä tekijöillä. Sijoitusten kasautumiseen ja epävakaaseen sijoituspolkuun kytkeytyy samoja lapseen liittyviä riskitekijöitä, joita on tunnistettu liittyvän ylipäättään kodin ulkopuolelle sijoittamiseen. Riskitekijöiden kumuloituminen ennakoii sijoitusten kasautumista ja sijoituspolun epävakautta. (Sallnäs ym. 2004; Fallesen 2014; Stenason & Romano 2023.)

Lapsen liittyvistä demografisista tekijöistä ikä on merkityksellinen. Pohjoismaissa nuoruusikä korostuu uusissa sijoituksissa (Sallnäs ym. 2004; Kestilä ym. 2012; Fallesen 2014), ja yhdysvaltalaisen tutkimusten mukaan sijoitetun lapsen iän kasvaessa ensimmäisen sijoituksen kesto lyhenee, sijoitusten määrä vähenee (Vreeland ym. 2020) ja sijoituksissa tapahtuvat muutokset lisääntyvät (Jedwab ym. 2019). Nuorten uusista sijoituksista joka kolmas keskeytyy (Sallnäs ym. 2004). Lisäksi nuoruus näyttäytyy muutoksille herkkänä ikäkautena myös varhaislapsuudessa alkaneiden pitkien sijoitusten kohdalla (Vinnerljung ym. 2017). Pohjoismaissa ja Yhdysvalloissa saadut tutkimustulokset eivät ole yhdenmukaisia varhaislapsuudessa tapahtuneen sijoittamisen yhteydestä sijoituspolun vakauteen (Angel & Blekesaune 2017; Stenason & Romano 2023; Vinnerljung ym. 2017). Tanskalaistutkimuksen mukaan osalle lapsista sijoitukset saattavat kasautua jo varhain (Fallesen 2014). Lisäksi ikä kytkeytyy sijoitusmuodon valintaan, perhehoidon painoutuessa pienempien lasten kohdalla (Fallesen 2014).

Demografisten tekijöiden lisäksi pohjoismaiset ja yhdysvaltalaiset tutkimukset ovat tarkastelleet lapsen hyvinvointiin liittyvien tekijöiden yhteyttä sijoituspolkuihin ja sijoitusten vakauteen, joista käytöshäiriöt ja epäsosiaalinen käytös näyttäytyvät riskitekijöinä (Sallnäs 2004; Lockwood 2015; Jedwab ym. 2019; Vreeland ym. 2020; Stenason & Romano 2023). Muut lapsen hyvinvointiin liittyvät tekijät selittävät sijoitusten pysyvyyttä tai kasautumista varsin heikosti tai tulokset niiden osalta ovat ristiriitaisia (Olsson ym. 2012; Osborne ym. 2021; Sallnäs ym. 2004).

Vanhempien demografisten ja heidän hyvinvointiinsa liittyvien tekijöiden kytkös kodin ulkopuolelle sijoittamiseen näyttäytyy vahvempana pienten lasten sijoituksissa, mikä selittyy osin eri ikäisten lasten sijoitustarpeeseen liittyvistä erilaisista syistä (Fallesen 2014; Kestilä ym. 2012; Ra-

jesh ym. 2025). Tanskalaistutkimuksen mukaan sijoitusten kasautumiseen ja sijoituspolun epävakauteen ovat yhteydessä yksinhuoltajuus, äidin matala koulutustaso ja työmarkkinoiden ulkopuolella oleminen, äidin korkea ikä lapsen syntyessä, vähintään toisen vanhemman ulkomaalaistausta ja sosiaalietuuksien saaminen (Fallesen 2014). Lisäksi pohjoismaisten ja yhdysvaltaisten tutkimusten mukaan vanhempien päihteiden käyttö (Jedwab ym. 2019; Vinnerljung ym. 2017) ja rikollisuus (Vinnerljung ym. 2017) lisäsivät riskiä sijoitusten muutoksille.

Sijoitukseen liittyvistä tekijöistä sijoitusperuste, sijoitusmuoto ja sijoituksen kesto ovat yhteydessä sijoitusten kasautumiseen ja sijoituspolun epävakauteen. Eri sijoitusperusteet kytkeytyvät erilaisiin kodin ulkopuolelle sijoittamisen tilanteisiin ja tarpeisiin. Norjalaisen tutkimuksen mukaan sijoitusperuste vaikuttaa sijoitukseen liittyviin muutoksiin, joista huostaanotto ennustaa pysyvyyttä (Angel & Blekesaune 2017). Suomessa yleisimmät sijoitusmuodot ovat perhe- ja laitoshoido (Aaltio & Eriksson 2023). Perhemuotoisten sijoitusmuotojen, erityisesti läheissijoitusten on todettu ehkäisevän sijoitusten kasautumista ja epävakautta Pohjoismaissa ja Yhdysvalloissa (Angel & Blekesaune 2017; Fallesen 2014; Osborne ym. 2021; Stenason & Romano 2023). Ruotsissa nuorten intensiiviset turvayksiköt (Sallnäs ym. 2004) ja Yhdysvalloissa terapeuttiset laitokset (Jedwab ym. 2019) vähentävät riskiä sijoituspaikan muutoksille.

Aineisto ja menetelmät

Käytämme Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) lastensuojelun rekisteriaineistoa vuosilta 1987–2020 (n = 95 369), johon yhdistimme Tilastokeskuksen kokonaisväestöaineistosta demografisia tietoja. Kohderyhmäksi valitsimme kohorteista vuosilta 1991–2002 vähintään kerran sijoitetut lapset (n = 55 056). Lisäsimme kokonaisväestöaineistosta THL:n aineistoon demografiset tiedot äidistä: syntyperä, ikä lapsen syntyessä ja ensimmäisen sijoituksen ajalta siviilisäätö, työmarkkina-asema ja koulutus.

Aineistosta rajasimme pois 18 vuotta täyttäneet (n = 1 048), jälkihuollon asiakkaat (n = 21) ja ne, joiden sijoitus on kestänyt vähemmän kuin päivän. Jätimme pois alle 15-vuotiaat äidit, jotka olivat sekä työmarkkinoiden ja opiskelun tai koulu-

tuksen ulkopuolella (n = 6). Poistimme aineistosta ne, jotka olivat sijoitettuna avohuollon tukitoimena perhehoitoon alle kolme päivää ennen vuotta 2008 (n = 163). Aikaisemman lastensuojelulain 683/1983 esitöistä (HE 13/1983vp) tulkitsimme, että nämä sijoitukset liittyvät pääasiassa lyhytaikaiseen tilapäiseen hoitoon. Lisäksi rajasimme aineistosta pois ne, joilla oli puuttuvia tietoja tarkasteltavissa muuttujissa (n = 7 727).

Analyyseissä selitettävä muuttuja on sijoituspäätösten määrä lapsen ollessa 0–17-vuotias. Tutkimme sijoituspäätösten määrää aiempaa sijoitusepisodinäkökulmaa (esim. Forsell ym. 2018) tarkemmalla tasolla, jossa sijoitusepisodeihin on voinut sisältyä useita sijoitusjaksoja ja -päätöksiä. Sijoituspäätösten määrä sisältää kaikki eri päätösperustein (avohuollon tukitoimen sijoitus, huostaanotto sisältäen tahdonvastaisen huostaanoton ja kiireellinen sijoitus) ja sijoitusmuodoin (perhehoito, ammatillinen perhekotihoito, laitoshoido ja muu sijoitusmuoto) toteutuneet sijoitukset, mikä tuo näkyväksi sijoituspäätösten ketjuuntumisen ja kasautumisen.

Aikaisemmissa tutkimuksissa selittävät muuttujat ovat linkittyneet joko ensimmäisen sijoituksen ajankohtaan tai karkeasti koko sijoituspolkuun (Angel & Blekesaune 2017; Jedwab ym. 2019; Mc Grath-Lone ym. 2020; Stenason & Romano 2023; Vreeland 2020). Tässä tutkimuksessa selittäviä muuttujia ovat ensimmäisen sijoituksen kesto päivinä, ensimmäisen sijoituksen peruste (avohuollon tukitoimen sijoitus, huostaanotto [sisältäen tahdonvastaisen huostaanoton] ja kiireellinen sijoitus) ja sijoitusmuoto (perhehoito, ammatillinen perhekotihoito, laitoshoido ja muu sijoitusmuoto). Muu sijoitusmuoto sisältää sijoitukset lapsen kotiin, vankilan perheosastolle tai itsenäisesti tuettuun asuntoon. Lapsen osalta selittävinä muuttujina ovat lapsen ikä, kun hänet on ensimmäisen kerran sijoitettu, sukupuoli ja syntymäkohortti sisältäen kuusi luokkaa, joista jokainen sisältää kaksi syntymävuotta.

Äidin osalta selittävinä muuttujina ovat ikä, kun lapsi on syntynyt sekä syntyperä (ulkomaalaistaustainen, suomalainen). Lisäksi käytämme selittävinä muuttujina äidin siviilisäätöä (naimaton, aviossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa, eronnut tai leski), koulutusta (enintään perusaste, toinen aste tai alempi korkea-aste, vähintään alempi korkeakouluaste) sekä pääasiallista toimintaa (työllinen, työtön, opiskelija, eläkeläinen, työvoiman ulkopuolella oleva) sinä vuonna, kun lapsi on

ensimmäisen kerran sijoitettu. Syntyperän osalta ulkomailla syntyneet suomalaiset on yhdistetty suomalaisiin ja Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset Suomessa syntyneisiin. Leskien vähäisen määrän vuoksi eronneet ja lesket yhdistettiin siviilissäädystä samaan luokkaan.

Taulukossa 1 on esitetty yhteenveto käytetyistä muuttujista. Tutkimuksen sisäänottokriteerit täytti 36 455 lasta, joiden syntymäkohorttien osuudet vaihtelivat 15,0–17,4 prosentin välillä. Lasten sukupuolijakauma oli tasainen (tyttöjä 49,9 %) ja ensimmäinen sijoituksen keskimääräinen kes-

Taulukko 1. Kuvailevat tunnusluvut käytetyistä muuttujista. Jatkuvat muuttujat: keskiarvo ja keskihajonta; kategoriset muuttujat: prosenttiosuudet (N = 36 455)

	Prosenttia	Keskiarvo	Keskihajonta
Sijoituspäätösten määrä (jatkuva)		3,09	2,84
Ensimmäisen sijoituksen kesto (päivinä, jatkuva)		185,58	582,88
Ensimmäisen sijoituksen sijoitusperuste			
Avohuollon tukitoimen sijoitus	51,5		
Huostaanotto	7,5		
Kiireellinen sijoitus	41,0		
Ensimmäisen sijoituksen sijoitusmuoto			
Ammatillinen perhekotihoito	3,0		
Laitoshoito	77,6		
Muu	3,9		
Perhehoito	15,5		
Ikä ensimmäisen sijoituksen aikana (jatkuva)		10,40	5,57
Sukupuoli			
Poika	50,1		
Tyttö	49,9		
Kohortti			
1991–1992	15,0		
1993–1994	16,1		
1995–1996	17,2		
1997–1998	17,4		
1999–2000	17,3		
2001–2002	17,0		
Äidin syntyperä			
Suomalaistaustainen	90,9		
Ulkomaalaistaustainen	9,1		
Äidin ikä lapsen syntyessä (jatkuva)		27,96	6,21
Äidin siviilisäätö ensimmäisen sijoituksen aikana			
Naimaton	27,8		
Avoliitossa	38,1		
Eronnut/leski	34,1		
Äidin pääasiallinen toiminta ensimmäisen sijoituksen aikana			
Työllinen	48,2		
Työtön	18,6		
Opiskelija	6,0		
Eläkeläinen	6,2		
Muu työvoiman ulkopuolella oleva	21,1		
Äidin koulutus ensimmäisen sijoituksen aikana			
Enintään perusaste	36,7		
Toinen aste tai alempi korkea-aste	44,8		
Vähintään alempi korkeakouluaste	18,5		

to päivinä oli 186 (kh 583) eli noin 0,5 (kh 1,6) vuotta. Suurin osa ensimmäisistä sijoituksista oli avohuollon tukitoimena tehtyjä sijoituksia (51,5 %) tai kiireellisiä sijoituksia (41,0 %). Huostaanottojen osuus ensimmäisistä sijoituksista oli 7,5 prosenttia, eli huostaanottoja käytettiin harvoin ensimmäisenä keinona, kun lasta oltiin sijoittamassa kotin ulkopuolelle. Ensimmäisistä sijoitusmuodosta 77,6 prosenttia oli laitoshoidtoa ja 15,5 prosenttia perhehoitoa.

Tutkimuksessa suurin osa sijoitettujen lasten äideistä oli suomalaistaustaisia (90,9 %). Äidin siviilisääty ensimmäisen sijoituksen aikana jakautui tasaisesti. Suurin osa äideistä oli mukana työelämässä (48,2 %), kun lapsi oli sijoitettu ensimmäisen kerran. Äideistä valtaosa oli suorittanut enintään toisen asteen tutkinnon. Korkeakoulutettujen osuus oli 18,5 prosenttia.

Aineiston rakentamisen, muokkaamisen ja analysoinnin toteutimme STATA-ohjelmiston versiolle 18. Koska sijoituspäätösten määrässä oli havaittavissa ylihajontaa, analyseissa käytimme negatiivisen binomijakauman monitasoista sekamallia, jonka tulokset esitetään ilmaantuvuussuhteina keskivirheineen (Cameron & Trivedi 1998; Hilbe 2011). Monitasosekamallin avulla kontrolloimme samaan perheeseen kuuluvat sisarukset, joka tässä aineistossa tarkoittaa henkilöitä, joilla on sama äiti. Mallintamisen toteutimme sisäkkäisillä malleilla. Ensimmäisessä mallissa on sijoitukseen ja sijoitettuun lapseen liittyvät tekijät. Toisessa mallissa on lisätty äidin syntyperä sekä ikä lapsen syntymässä, ja kolmannessa mallissa on mukana loput äidin demografisista tekijöistä. Mallin sopivuutta arvioimme Bayesilaisen ja Akaiken informaatiokriteerin avulla. Regressiokertoimet muutimme ilmaantuvuussuhteiksi tulosten tulkintaa varten (Hilbe 2011). Ilmaantuvuussuhteet ovat negatiivisen binomijakauman regression kertoimet eksponoituina, ja ne voidaan tulkita prosentuaalisena riskinä tai riskin kertoimena. Kun kerroin on suurempi kuin yksi, riski uudelle sijoituspäätökselle kasvaa; kun kerroin on pienempi kuin yksi, riski pienenee. Riski kokea uusi sijoituspäätös kuvaa sijoituspäätösten kasautumista. Multikollineaarisuuden arviointiin käytimme varianssin inflaatiokerrointa (VIF). Käytetyissä muuttujissa emme havainneet multikollineaarisuutta ($VIF < 5$).

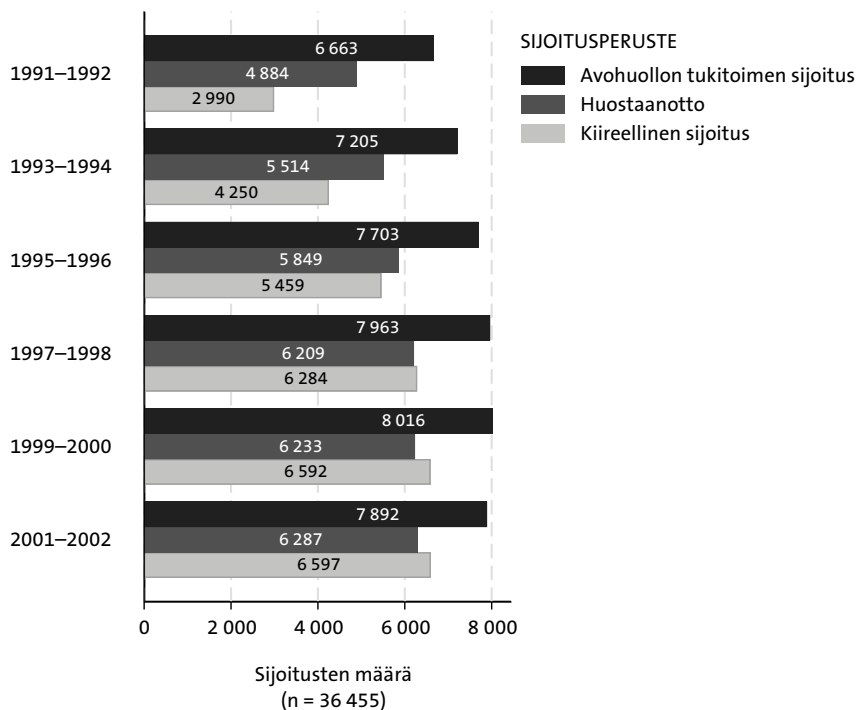
Tulokset

Kuvio 1 esittää sijoituspäätösten jakautumista kohorteittain eri sijoitusperusteiden mukaan. Huostaanottojen ja avohuollon tukitoimen sijoituspäätösten määrä kasvaa kolmessa ensimmäisessä kohortissa, ja sen jälkeen määrä pysyy nuoremmissa kohorteissa vakaana. Kiireellisten sijoituspäätösten määrä kasvaa eniten verrattuna muihin sijoitusperusteisiin, ja nuorimman ja vanhimman kohortin välillä niiden määrä kaksinkertaistuu. Nuorimman kohortin kohdalla kiireelliset sijoituspäätökset ylittävät huostaanottojen määrän, kun taas vanhimmassa kohortissa kiireellisiä sijoituspäätöksiä on vain noin puolet huostaanottojen määrään verrattuna.

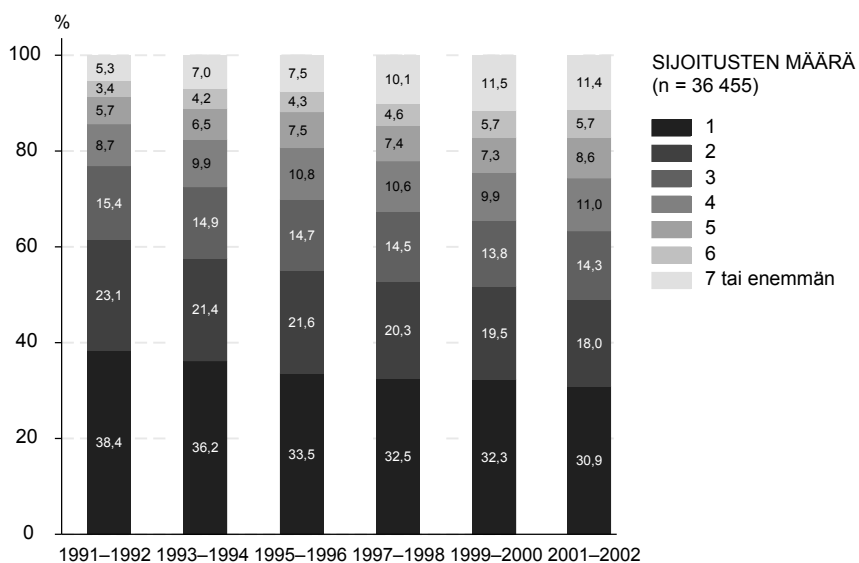
Kuvio 2 kuvaa sijoituspäätösten määrän jakautumista otoksen kohorteissa. Selkeällä enemmistöllä lapsista on sijoituspäätöksiä kohortista riippumatta kolme tai vähemmän. Verrattuna vanhempiin, vuosien 1991–1992 ja 1993–1994 kohortteihin sijoituspäätösten määrä kasvaa nuorempia kohortteja kohden. Tarkasteltaessa 1–3 kertaa sijoitettuja erot pysyvät kohorttien välillä verrattain pieninä. Kun sijoituspäätösten määrä on neljä tai enemmän, on nähtävissä, että osuudet kasvavat, mitä nuoremista kohorteista on kyse. Etenkin seitsemän tai useamman kerran sijoitettujen osuus kaksinkertaistuu verrattaessa vuosien 1991–1992 ja 2001–2002 kohortteja.

Taulukossa 2 lapsen liittyvistä tekijöistä ikä vähentää uuden sijoituspäätöksen riskiä noin kolme prosenttia ikävuotta kohden. Sijoitetun lapsen sukupuolen yhteys uuden sijoituspäätöksen riskiin häviää ($p > 0,05$), kun lisäsimme malliin äitiin liittyvät tekijät (Malli 2 ja Malli 3). Myös mallin 1 kohdalla yhteys on heikko (tytöillä on n. 1,5 % pienempi riski uudelle sijoituspäätökselle kuin pojilla). Mitä nuorempaa kohorttia verrataan vuosien 1991–1992 kohorttiin, sitä suurempi on riski uudelle sijoituspäätökselle. Nuorimmalla kohortilla (v. 2001–2002) on 19 prosenttia suurempi ja vuosien 1993–1994 kohortilla noin 5 prosenttia suurempi riski verrattuna vuosien 1991–1992 kohorttiin.

Sijoitukseen liittyvistä tekijöistä ensimmäisen sijoituksen keston estimaatti on yksi, mikä viittaa siihen, että sen merkitys on vähäinen, vaikka yhteys on tilastollisesti merkitsevä. Sen sijaan ensimmäisen sijoituksen peruste on yhteydessä sijoituspäätösten määrään. Kiireellisissä sijoituksissa uu-

Kuvio 1. Sijoituspäätösten määrät kohorteittain sijoitusperusteiden mukaan.

Kuvio 2. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten sijoituspäätösten määrien jakautuminen eri kohorteissa.

Taulukko 2. Negatiivisen binomijakauman monitasosekamallit. Kertoimet ilmaantuvuussuhteina

	Malli 1		Malli 2		Malli 3	
Ensimmäisen sijoituksen kesto päivinä	1,000***	(0,0000111)	1,000***	(0,0000111)	1,000***	(0,0000111)
Ensimmäisen sijoituksen peruste (ref. avohuollon tukitoimen sijoitus)						
Huostaanotto	0,947**	(0,0193)	0,949*	(0,0193)	0,940**	(0,0191)
Kiireellinen sijoitus	1,150***	(0,0102)	1,153***	(0,0103)	1,149***	(0,0102)
Ensimmäisen sijoituksen muoto (ref. perhehoito)						
Ammatillinen perhekotihoito	0,899***	(0,0241)	0,898***	(0,0240)	0,913***	(0,0244)
Laitoshiito	0,929***	(0,0109)	0,931***	(0,0109)	0,943***	(0,0110)
Muu	0,851***	(0,0202)	0,851***	(0,0202)	0,858***	(0,0204)
Ikä	0,972***	(0,000766)	0,972***	(0,000767)	0,976***	(0,000890)
Sukupuoli (ref. poika)						
Tyttö	0,985*	(0,00744)	0,986	(0,00744)	0,986	(0,00743)
Kohortti (ref. 1991–1992)						
1993–1994	1,052***	(0,0145)	1,055***	(0,0145)	1,057***	(0,0145)
1995–1996	1,098***	(0,0150)	1,104***	(0,0151)	1,110***	(0,0152)
1997–1998	1,145***	(0,0156)	1,154***	(0,0157)	1,162***	(0,0158)
1999–2000	1,166***	(0,0160)	1,176***	(0,0162)	1,185***	(0,0163)
2001–2002	1,190***	(0,0165)	1,200***	(0,0167)	1,210***	(0,0168)
Äidin ikä lapsen syntyessä			0,995***	(0,000670)	0,997***	(0,000716)
Äidin syntyperä (ref. suomalais-taustainen)						
Ulkomaalaistaustainen			0,931***	(0,0143)	0,913***	(0,0144)
Äidin siviilisäätö, kun lapsi ensimmäisen kerran sijoitettu (ref. avioliitossa)						
Naimaton					1,062***	(0,0117)
Leski/Eronnut					1,092***	(0,0109)
Äidin pääasiallinen toiminta, kun lapsi ensimmäisen kerran sijoitettu (ref. työllinen)						
Työtön					1,035**	(0,0124)
Opiskelija					1,022	(0,0188)
Eläkeläinen					1,025	(0,0190)
Muu työvoiman ulkopuolella oleva					1,048***	(0,0133)
Äidin koulutus, kun lapsi ensimmäisen kerran sijoitettu (ref. enintään perusaste)						
Toinen aste tai alempi korkea-aste					0,911***	(0,00937)
Vähintään alempi korkeakouluaste					0,868***	(0,0119)
Alfan luonnollinen logaritmi	0,00299***	(0,00264)	0,00301***	(0,00264)	0,00370***	(0,00266)
Vakiotermi	1,252***	(0,00544)	1,250***	(0,00542)	1,244***	(0,00535)
N	36455		36455		36455	
aic	147567,3		147502,3		147237,9	
bic	147703,3		147655,3		147459,0	

Ekspoonoidut kertoimet; keskiarvot sulkeissa

* p < 0,05, ** p < 0,01, *** p < 0,001

den sijoituspäätöksen riski on noin 15 prosenttia suurempi kuin avohuollon sijoituksissa. Lapsilla, joilla ensimmäinen sijoitus on huostaanotto, on 5,3 prosenttia pienempi riski kuin lapsilla, joilla

ensimmäinen sijoitus on avohuollon sijoitus. Äitiin liittyvien tekijöiden lisääminen malleihin 2 ja 3 ei muuta sijoitusperusteen yhteyttä uuden sijoituspäätöksen riskiin.

Lisäksi ensimmäisen sijoituksen sijoitusmuoto on yhteydessä uuden sijoituspäätöksen riskiin. Uuden sijoituspäätöksen riski on laitoshoitoon sijoitetuilla lapsilla noin 7 prosenttia, ammatilliseen perhekotihoitoon sijoitetuilla lapsilla noin 10 prosenttia ja muihin sijoitusmuotoihin sijoitetuilla noin 15 prosenttia vähemmän kuin perhehoitoon sijoitetuilla. Kun äidin taustatekijät huomioidaan, erot ainoastaan lapsen yksilötekijät sisältävään malliin ovat vähäiset.

Äidin iällä lapsen syntymän ajankohtana on suuruudeltaan vähäinen yhteys uuteen sijoituspäätökseen (uuden sijoituspäätöksen riski pienenee 0,5 % äidin ikävuotta kohden). Sen sijaan ulkomaalaistaustaisten äitien lapsilla riski uuteen sijoituspäätökseen on seitsemän prosenttia vähemmän verrattuna suomalaistaustaisten lapsiin. Kun muut demografiset tekijät otetaan huomioon mallissa 3, kasvaa ero suomalaistaustaisten lapsiin noin kaksi prosenttia. Siviilisäädyn osalta riski on naimattomien äitien lapsilla 6 prosenttia ja leskien tai eronneiden lapsilla 9 prosenttia enemmän verrattuna naimisissa olevien lapsiin. Työssä olevien äitien lapsiin verrattuna vain työttömien ja työvoiman ulkopuolisten tulos on tilastollisesti merkitsevä. Työttömien lapsilla havaitaan 3,5 prosenttia suurempi riski uuteen sijoituspäätökseen verrattuna työssä olevien lapsiin ja työvoiman ulkopuolella olevien lapsilla 4,8 prosenttia suurempi verrattuna työssä olevien lapsiin. Enintään perusasteen suorittaneisiin verrattuna toisen asteen tutkinnon suorittaneiden lapsilla on 8,9 ja vähintään alemman korkeakouluasteen suorittaneiden lapsilla 13,0 prosenttia pienempi riski uuteen sijoituspäätökseen.

Johtopäätökset

Artikkelimme tuotti aiemmin tutkimatonta tietoa kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten sijoituspäätösten kasautumisesta ja siinä tapahtuneista muutoksista Suomessa. Lisäksi tarkastelimme lapsen ja äidin demografisten sekä sijoitukseen liittyvien tekijöiden yhteyttä sijoituspäätösten kasautumiseen. Tulostemme mukaan lastensuojelun sijoituspolkuja ilmentää moninaisuus. Sijoituspäätösten määrät vaihtelevat sijoitetuilla lapsilla suuresti, mutta eniten sijoituspäätöksiä kasautuu pienelle osalle lapsista. Kohorttien välinen vertailu tuotti uutta tietoa ja osoitti, että sijoituspäätösten kasautuminen on lisääntynyt nuorimmissa kohorteissa.

Tuloksemme sijoituspolkujen moninaisuudesta ja sijoituspäätösten määrästä yhtyvät aikaisempiin ulkomailla saatuihin tuloksiin (Fallesen 2014; Vreeland ym. 2020; Mc Grath-Lone ym. 2020). Englantilaisen tutkimuksen mukaan kymmenen prosenttia sijoituspoluista ilmentää pitkää ja uusiutuvaa kodin ulkopuolelle sijoittamisen tarvetta (Mc Grath-Lone ym. 2020). Tulostemme mukaan Suomessa kymmenellä prosentilla lapsista on sijoituspolullaan seitsemän tai useampia sijoituspäätöksiä, yksilökohtaisten kokonaismäärien kohotessa suurimmillaan yli viiteenkymmeneen sijoituspäätökseen. Martta Forsellin ym. (2018) mukaan Suomessa sijoitetuista lapsista noin kymmenen prosenttia on ollut sijoitettuna myös pitkään, vähintään puolet elämästään.

Aikaisempien ulkomaisten tutkimusten mukaan sijoitukseen liittyvistä tekijöistä sijoitusmuoto ja sijoitusperuste ovat olleet yhteydessä sijoituspolkujen vakauteen (Angel & Blekesaune 2017; Fallesen 2014; Osborne ym. 2021). Tuloksissamme sijoitusmuoto ja sijoitusperuste olivat kytköksissä sijoituspäätösten kasautumiseen. Ensimmäisen sijoituksen perusteina kiireellinen sijoitus ja avohuollon tukitoimen sijoitus lisäsivät riskiä uusille sijoituspäätöksille. Tämä selittyy osin niiden tilapäisellä käyttötarkoituksella sekä huostaanoton viimesijaisuudella ja harvinaisuudella ensimmäisen sijoituksen kohdalla. Sijoitusmuodoista niin perhehoidon, erityisesti läheissijoitusten (Angel & Blekesaune 2017; Fallesen 2014; Osborne ym. 2021), kuin erityisen intensiivisen laitoshoidon (Jedwab ym. 2019; Sallnäs ym. 2004) on todettu tukevan sijoituspolun vakautta. Suomessa läheissijoitukset ovat verrattain harvinaisia, ja aineistossamme läheissijoitukset sisältyivät perhehoitoon. Ensimmäisenä sijoituksena laitoshoidon, ammatillinen perhekotihoito sekä muut sijoitusmuodot vähensivät sijoituspäätösten kasautumista verrattuna perhehoitoon. Tulos selittyy osin sijoitusmuotojen painotumisella eri tavoin eri ikäisillä lapsilla, laitoshoidon korostuessa nuoruusikäisten sijoitusmuotona.

Tulostemme mukaan lapsen ikä ensimmäisen sijoituksen ajankohtana kytketty sijoituspäätösten kasautumiseen. Lapsen iän kasvaessa riski uudelle sijoituspäätökselle pieneni, mikä on linjassa aikaisemman ulkomaisen tutkimuksen kanssa (Fallesen 2014). Kasautuvat sijoitukset tuottavat epäsuotuisia vaikutuksia myöhemmin elämässä (esim. Sariaslan ym. 2022), eikä ole merkityksetöntä, missä ikävaiheessa sijoitukset lapsen elämässä kasautuvat (Mc Grath-Lone ym. 2020).

Peter Fallesenin (2014) tuloksia myötäillen äidin ikä, matala koulutustaso ja työelämän ulkopuolella olo olivat yhteydessä sijoituspäätösten kasautumiseen. Lisäksi yksinhuoltajuuden on aikaisemmassa tutkimuksessa todettu olevan yhteydessä sijoitusten kasautumiseen (Fallesen 2014). Aineisto ei mahdollistanut huoltajuusmuodon tarkastelua, ja sen sijaan tarkastelimme äidin siviilisäätystä, joka oli yhteydessä sijoituspäätösten kasautumiseen. Riski uuteen sijoituspäätökseen kasvoi, jos äidin siviilisäätystä oli eronnut, leski tai naimaton.

Suomessa lapsen ulkomaalaistaustan on todettu olevan kodin ulkopuolelle sijoittamisen yksi riskitekijöistä (Anis & Malin 2023). Kodin ulkopuolelle sijoittamisen riskitekijät eroavat ikäryhmittäin (Fallesen 2014; Kestilä ym. 2012; Ristikari ym. 2018), ja on todettu, että ulkomaalaistausta on pienillä lapsilla sijoittamisen tarpeelta suojaava tekijä (Ubbesen ym. 2013). Pohjoismaisten tutkimusten tulokset vanhemman ulkomaalaistaustan kytköksistä sijoitusten kasautumiseen (Fallesen 2014) tai muutoksiin (Sallnäs ym. 2004) eivät ole myöskään yhteneväiset. Tuloksemme ulkomaalaistaustan vähäisestä yhteydestä sijoituspäätösten kasautumiseen saattaa selittyä ikäryhmittäisillä eroilla. Suomessa ulkomaalaistaustaisten henkilöiden väestöosuus on kasvanut vasta viimeisen kohortin lapsuusaikana. Emme toteuttaneet kohorttien välistä vertailua ulkomaalaistaustan mukaan.

Sijoituspäätösten kasautuminen on aiemmissa tutkimuksissa kytkeytynyt epävakaan sijoituspolun problematiikkaan, jossa epävakaata sijoituspolku ilmentää toistuvia muutoksia (esim. Fallesen 2014). Aineistomme mahdollisti kodin ulkopuolelle sijoitetun lapsen sijoituspäätösten kokonaisuutensa tarkastelun, mutta tämän osalta ei voida tehdä kuitenkaan johtopäätöksiä sijoituspolun vakaudesta. Sijoituspäätösten kasautumiseen vaikuttavat yhtä lailla toisiinsa ketjuuntuvat hallinnolliset sijoituspäätökset kuin lapsen elämään ja sijoituspolkuun muutoksia tuottaneet tilanteet. Lisäksi aineistoon ja sijoituspolkuun liittyy tiedollisia katvealueita sijoitetun lapsen ollessa omaehtoisesti poissa sijaishuoltopaikasta (Pösö & Eronen 2015; Sallnäs ym. 2004). Tutkimuksemme tuo esille tarpeen jatkaa monimenetelmäistä sijoituspolkujen tutkimusta, joka tuottaa tietoa sijoituspäätösten kasautumisen, pitkien sijoituspolkujen ja epävakaan kytöksistä sekä tarkempaa mallinnusta sijoituspolun vaiheista ja muutoksia synnyttävistä tekijöistä. Tuloksemme ja aikaisem-

pi tutkimustieto (Fallesen 2014; Kestilä ym. 2012; Ristikari ym. 2018) korostavat, että sijoituspäätösten kasautumista ja epävakaata sijoituspolkuja on tarpeen tutkia eri vaiheissa lapsuutta keskittyen varhaislapsuuteen.

Lisäksi tarvitaan tietoa, miten sijoitusmuodon muutokset (Usher ym. 1999), muutoksiin johdaneet syyt (Jedwab ym. 2019; Stenason & Romano 2023) ja aloitteelliset tahot (Sallnäs ym. 2004), kokemukset hoitosuhteen ja sijaishuoltopaikan laadusta (Vinnerljung ym. 2017) sekä sijaisvanhempiin liittyvät tekijät (Stenason & Romano 2023) ovat yhteydessä sijoituspolkuun. Myös lasten ja vanhempien hyvinvointiin liittyvien tekijöiden, kuten vanhempien rikostaustan, sijoitetun lapsen mielenterveys- ja päihdeongelmien, lapsen käytöshäiriöiden (Jedwab ym. 2019; Lockwood ym. 2015; Sallnäs ym. 2004; Stenason & Romano 2023; Vinnerljung ym. 2017; Vreeland ym. 2020) ja eri riskitekijöiden kasautumisen kytkeytymistä sijoituspolkujen vakauteen tulisi tutkia lisää (Fallesen 2014; Stenason & Romano 2023).

Artikkelissa tarkastelimme demografisten ja sijoitukseen liittyvien tekijöiden yhteyttä sijoituspäätösten kasautumiseen. Pitkittäisasetelma ja tuloksemme sijoituspäätösten kasautumisen lisääntymisestä kohorttien välisessä vertailussa heijastaa muutostrendin kautta osin myös rakenteellisia ja systeemitaso tekijöitä. Kodin ulkopuolelle sijoittamiseen liittyy merkittäviä alueellisia eroja (Forsell & Inget-Leinonen 2025; Kestilä ym. 2012; Toikko ym. 2021; 2024), palvelutuotannon yksityistymistä (Eriksson & Harrikari 2023), sijaishuollon sisällöllistä ja laadullista monimuotoisuutta (Aaltio & Eriksson 2023), kytkeytyneisyyttä terveydenhuoltoon (Kiuru & Metteri 2020), muuttuneita toimintakäytäntöjä ja lainsäädännön soveltamista (esim. Lähde 2024), jotka saattavat heijastua sijoituspäätösten kasautumiseen ja sijoituspolkuun. Tulevaisuudessa voisi olla hyödyllistä tutkia hyvinvointialueisiin, lastensuojelun organisointiin, prosesseihin, toimintakäytäntöihin ja palvelutuotantoon liittyvien ilmiöiden kytkeytymistä sijaishuoltoon.

Tulostemme mukaan kodin ulkopuolelle sijoitettua lapsista vain pienelle osalle kasautuu useita sijoituspäätöksiä. Sijoituspäätösten kasautuminen ilmentää osaltaan lastensuojelulain keskeisiä periaatteita kodin ulkopuolelle sijoittamisen tilapäisyydestä, huostaanoton viimesijaisuudesta ja perheen jälleenyhdistämisestä, mutta myös kodin ul-

kopuolelle sijoitetun lapsen elämän ja sijoituspuolun epävakautta. Lastensuojelun yleiset periaatteet ja vakauden tavoite ovat osin toisiinsa nähden jännitteiset. Sijoitettujen lasten ja heidän perheidensä yksilöllisten tilanteiden takia ei ole kuitenkaan mahdollista ja yksiselitteistä, mihin piiryy raja kohtuullisesta ja lapsen edun mukaisesta

sijoituspäätösten määrästä. On tarpeen vahvistaa ymmärrystä kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista, jotka ovat kokeneet sijoituspuoluillaan huomattavan määrän sijoituspäätöksiä, ja on välttämätöntä tunnistaa tekijöitä, jotka tuottavat sijoituspuuille epävakautta.

Saapunut 1.7.2025
Hyväksytty 31.12.2025

KIRJALLISUUS

- Aaltio, Elina & Eriksson, Pia (2023) Sijaishuollon mustaa laatikkoa ryhdytty avaamaan vaikuttavuuden ja laadun arvioimiseksi. *Yhteiskuntapolitiikka* 88 (3), 319–324.
- Angel, Bjørn & Blekesaune, Morten (2017) Placement characteristics and stability: A longitudinal analysis of Norwegian children in foster homes. *Child & Family Social Work* 22 (1), 236–245.
- Anis, Merja & Malin, Maili (2023) Ulkomaalaistautaiset lapset ja nuoret lastensuojelun sijaishuollossa: Sijoitusten määrän, perusteen ja sijoituspaikan tarkastelu vuosina 1991–2015. *Janus Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti* 31(1), 4–23.
- Baker, Amy & Creegan, Alyssa & Quinones, Alexa & Rozelle, Laura (2016) Foster children's views of their birth parents: A review of the literature. *Children and Youth Services Review* 67, 177–183.
- Berlin, Marie & Kääriälä, Antti & Lausten, Mette & Andersson, Gunnar & Brännström, Lars (2020) Long-term NEET among young adults with experience of out-of-home care: A comparative study of three Nordic countries. *International Journal of Social Welfare* 30 (3), 266–279.
- Borgen, Nicolai & Frønes, Ivar & Raam, Oddbjørn (2023) Every tenth child: Heterogeneity in characteristics and life-course patterns among children in contact with child welfare services. *Children and Youth Services Review* 155, 107308.
- Brännström, Lars & Vinnerljung, Bo & Hjern, Anders (2015) Risk factors for teenage childbirths among child welfare clients: Findings from Sweden. *Children and Youth Services Review* 53, 44–51.
- Cameron, Colin & Trivedi, Pravin (1998) *Regression Analysis of Count Data*. *Econometric Society Monograph No.30*. New York: Cambridge University Press.
- Eriksson, Pia & Harrikari, Timo (2023) Lastensuojelun sijaishuollon palvelutuotannon muutos 2018–2023. Yksityistymisen ja markkinoistumisen trendien tarkastelu. *Yhteiskuntapolitiikka* 88 (3), 5–6.
- Eriksson, Pia & Ståhlberg, Miia & Svetloff, Maria & Barkman, Johanna & Liukkonen, Johanna & Hipp Tiia (2023) Trauma- ja väkivaltatietoinen sijaishuolto – selvitys kaltoinkohtelun nykytilasta sekä materiaali ammattilaisille ja opiskelijoille. *Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisu* 2023:35. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Eriksson, Pia & Korhonen, Päivi (2022) Sijaishuollon lapsikohtaisen valvonnan malli. *Työpäperi* 4/2022. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Fallesen, Peter (2014) Identifying divergent foster care careers for Danish children. *Child Abuse & Neglect* 38 (11), 1860–1871.
- Ferguson, Bruce & Wolkow, Katherine (2012) Educating children and youth in care: A review of barriers to school progress and strategies for change. *Children and Youth Services Review* 34 (6), 1143–1149.
- Forsell, Maritta & Heino, Tarja & Kuoppala, Tuula (2018) Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten sijoitusten kestot 2016. *Tilastoraportti* 9/2018. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Forsell, Maritta & Inget-Leinonen, Susanna (2025) Lastensuojelu 2024. Yhä harvempi lastensuojeluilmoitus johtaa lastensuojelun asiakkuuteen. *Tilastoraportti* 23/2025. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Heino, Tarja & Hyry, Sylvia & Ikäheimo, Salla & Kuronen, Mikko & Rajala, Rika (2016) Lasten kodin ulkopuolelle sijoittamisen syyt, taustat, palvelut ja kustannukset: HuosTa-hankkeen (2014–2015) päätulokset. *Raportti* 3/2016. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Hilbe, Joseph (2011) *Negative Binomial Regression*. Second edition. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ikonen, Riikka & Eriksson, Pia & Heino, Tarja (2020) Sijoitettujen lasten ja nuorten hyvinvointi ja palvelukokemukset. *Kouluterveyskyselyn tuloksia*. *Työpäperi* 35/2020. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Jedwab, Merav & Xu, Yanfeng & Keyser, Daniel & Shaw, Terry (2019) Children and youth in out-of-home care: What can predict an initial change in placement? *Child Abuse & Neglect* 93, 55–65.
- Kestilä, Laura & Paananen, Reija & Väisänen, Antti & Muuri, Anu & Merikukka, Marko & Heino, Tarja & Gissler, Mika (2012) Kodin ulkopuolelle sijoitta-

- misen riskitekijät. Rekisteripohjainen seurantatutkimus Suomessa vuonna 1987 syntyneistä. *Yhteiskuntapolitiikka* 77 (1), 34–52.
- Kiili, Johanna & Moilanen, Johanna & Hedman, Johanna (2024) Kartoittava analyysi lasten, nuorten ja perheiden sosiaalihuollon palveluista 2020-luvulla. Teoksessa Kiili, Johanna & Jaakola, Anne-Mari & Anis, Merja & Lamponen, Tuuli & Stenvall, Elina (toim.) *Lapsiperheiden ja lastensuojelun sosiaalityö*. Helsinki: Gaudeamus, 19–36.
- Kiuru, Kaisa-Elina & Metteri, Anna (2020) Keskinäisriippuvuusilmio nuorten viimesijaisissa palveluissa. *Systemiteoreettinen tutkimus nuorisopsykiatrisen sairaalalyksikön suhteesta lastensuojeluun*. *Yhteiskuntapolitiikka* 85 (4), 395–406.
- Kolivoski, Karen & Shook, Jeffrey & Goodkind, Sara & Kim, Kevin (2014) Developmental Trajectories and Predictors of Juvenile Detention, Placement, and Jail Among Youth with Out-of-Home Child Welfare Placement. *Journal of the Society and Social Work and Research* 5 (2), 137–160.
- Kääriälä, Antti (2020) Always a Step Behind? Educational and Employment Transitions among Children in Out-of-home Care. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Kääriälä, Antti & Hiilamo, Heikki (2017) Children in out-of-home care as young adults: A systematic review of outcomes in the Nordic countries. *Children and Youth Services Review* 79, 107–114.
- Lockwood, Katie & Friedman, Susan & Christian, Cindy (2015) Permanency and the Foster Care System. *Current Problems in Pediatric and Adolescent Health Care* 45 (10), 306–315.
- Lähde, Anssi (2024) Pelkistettyä todellisuutta. Pelkistettyä todellisuutta: Kiireellinen sijoitus ja asiakasprosessin johtaminen. Turku: Turun yliopisto.
- Mc Grath-Lone, Louise & Harron, Katie & Dearden, Lorraine & Gilbert, Ruth (2020) Exploring placement stability for children in out-of-home care in England: A sequence analysis of longitudinal administrative data. *Child Abuse & Neglect* 109 (2020), 104689.
- Olsson, Martin & Egelund, Tine & Høst, Anders (2012) Breakdown of teenage placements in Danish out-of-home care. *Child & Family Social Work* 17 (1), 13–22.
- Osborne, Jennifer & Hindt, Lauren & Lutz, Nathan & Hodgkinson, Nicole & Leon, Scott (2021) Placement stability among children in kinship and non-kinship foster placements across multiple placements. *Children and Youth Services Review* 126, 106000.
- Pitkänen, Joonas & Toivonen, Virve-Maria & Suonpää, Karoliina & Aaltonen, Mikko & Martikainen, Pekka (2024) Kodin ulkopuoliset sijoitukset rikoksista epäillyillä nuorilla syntymäkohorteissa 1986–2000. *Yhteiskuntapolitiikka* 89 (3), 230–242.
- Pösö, Tarja & Skivenes, Marit & Hestbæk (2014) Child protection systems within the Danish, Finnish and Norwegian welfare states – time for a child centric approach? *European Journal of Social Work* 17 (4), 475–490.
- Pösö, Tarja & Eronen, Tuija (2015) Five years in care: Documented lives and time trajectories in child welfare. *Child & Family Social Work* 20 (2), 202–210.
- Rajesh, Tanishta & Straatmann, Viviane S. & Almqvist, Ylva B. (2025) Out-of-home care placement patterns of children within the Swedish child welfare system: Findings From group-based trajectory modelling. *International Journal of Social Welfare* 34 (2), e12719.
- Ristikari, Tiina & Keski-Säntti, Markus & Sutela, Elina & Haapakorva, Pasi & Kiilakoski, Tomi & Pekkarinen, Elina & Kääriälä, Antti & Aaltonen, Mikko & Huotari, Tiina & Merikukka, Marko & Salo, Jarmo & Juutinen, Aapo & Pesonen-Smith, Anna & Gissler, Mika (2018) Suomi lasten kasvuypäristönä: Kahdeksantoista vuoden seuranta vuonna 1997 syntyneistä. Raportti 7/2018. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Rubin, David & Alessandrini, Evaline & Feudtner, Chris & Mandell, David & Localio, Russel & Hadley, Trevor (2004) Placement Stability and Mental Health Costs for Children in Foster Care. *Pediatrics* 113 (5), 1336–1341.
- Sallnäs, Marie & Vinnerljung, Bo & Kyhle Westermarck, Pia (2004) Breakdown of teenage placements in Swedish foster and residential care. *Child & Family Social Work* 9 (2), 141–152.
- Sariaslan, Amir & Kääriälä, Antti & Pitkänen, Joonas & Remes, Hanna & Aaltonen, Mikko & Hiilamo, Heikki & Martikainen, Pekka & Fazel, Seena (2022) Long-term Health and Social Outcomes in Children and Adolescents Placed in Out-of-Home Care. *JAMA Pediatrics* 176 (1).
- Stenason, Lauren & Romano, Elisa (2023) Number of placement changes among young people in care: Youth and caregiver associations. *Children and Youth Services Review*, 144, 106737.
- THL, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2024a) Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0–17-vuotiaat, % vastaavasta väestöstä (ind. 191). <https://sotkanet.fi> (luettu 2.6.2025).
- THL, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2024b) Huostassa vuoden aikana olleet 0–17-vuotiaat, % vastaavasta väestöstä (ind. 1077). <https://sotkanet.fi> (luettu 2.6.2025).
- THL, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2024c) Kiireellisesti vuoden aikana sijoitettuna olleet 0–17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (ind. 1078). <https://sotkanet.fi> (luettu 2.6.2025).
- Toikko, Timo & Seppälä, Piia & Kraav, Siiri-Liisi & Häkkinen, Laura (2021) Kuntatason analyysi lastensuojelun avohuollon yhteydestä lastensuojeluilmoitusten ja sijoitusten väliseen suhteeseen. *Yhteiskuntapolitiikka*, 86(1), 75–82.
- Toikko, Timo & Seppälä, Piia & McLaughlin, Thomas (2024) Additional income support buffers the demand for child protection services at the municipality level. *International Journal of Social Welfare* 33 (1), 5–17.
- Ubbesen, Mads & Petersen, Liselotte & Kristensen, Ole (2013) The transition from in-home services to out-

of-home care: A Danish register-based study. *Children and Youth Services Review* 35 (9), 1608–1617.

Usher, Charles & Randolph, Karen & Gogan, Harlene (1999) Placement Patterns in Foster Care. *Social Service Review* 73 (1), 22–29.

Vinnerljung, Bo & Sallnäs, Marie & Berlin, Marie (2017) Placement breakdowns in long-term foster care – a regional Swedish study. *Child & Family Social Work*, 22(1) 15–25.

Vreeland, Allison & Ebert, John & Kuhn, Tarah &

Gracey, Kathy & Shaffer, April & Watson, Kelly & Gruhn, Meredith & Henry, Lauren & Dickey, Lindsay & Sicilano, Rachel & Andersson, Allegra & Compas, Bruce (2020) Predictors of placement disruptions in foster care. *Child Abuse & Neglect* 99, 104283.

White, Kevin & Wu, Qi (2014) Application of the life course perspective in child welfare research. *Children and Youth Services Review* 46, 146–154.

ENGLISH SUMMARY

Saara Aho & Margus Pruel & Johanna Kallio & Jenni Palander & Anne-Mari Jaakola: The accumulation of out-of-home care decisions and associated factors within child welfare (Sijoituspäätösten kasautuminen ja siihen yhteydessä olevat tekijät lastensuojelussa)

Out-of-home care placement is a significant intervention of last resort in child welfare services. The aim of child welfare is to protect children from harmful and unsafe living and developmental conditions. While the child welfare system strives to provide a stable environment for growth, it may inadvertently cause further instability for children placed in out-of-home care. It is well established that particularly unstable out-of-home care trajectories – which may include a high number of out-of-home care decisions can have negative effects later in life. This article examines the accumulation of out-of-home care decisions among children who have been placed in out-of-home care during their childhood. Additionally, we investigate how child-related, mother-related, and placement-related factors are associated with the accumulation of out-of-home care decisions. We use longitudinal administrative register data obtained from Statistics Finland and the Finnish Institute for Health and

Welfare (THL). The datasets include variables related to maternal characteristics and child welfare services from the period 1987–2020. Our sample consists of cohorts born between 1991 and 2002. Our dependent variable is the number of out-of-home care decisions per child. We conducted descriptive analyses and multilevel mixed effects of negative binomial regression.

Our main results indicate that only a small subgroup of children placed in out-of-home care experience a high number of out-of-home care decisions. Notably, the accumulation of out-of-home care decisions increased significantly across cohorts. Additionally, the out-of-home care decision type and the placement form of the first placement, as well as maternal educational status, and the ages of mother and child were associated with the accumulation of out-of-home care decisions. Our findings highlight the need for more detailed modeling of out-of-home care trajectories. Future research should also focus on how structural and individual well-being-related factors are associated with accumulation of out-of-home care decisions.

Keywords: child welfare, out-of-home placement, out-of-home care decision, cohort study, administrative data.

KIRJOITTAJAT

Aho, Saara, tutkija, Varsinais-Suomen hyvinvointialue (saara.aho[at]varha.fi)

Pruel, Margus, tutkija, Varsinais-Suomen hyvinvointialue (margpru[at]utu.fi)

Kallio, Johanna, sosiaalityön professori, Turun yliopisto / johtava asiantuntija, Varsinais-Suomen hyvinvointialue (jomkall[at]utu.fi)

Palander, Jenni, FM, biostatistikko, Turun yliopisto / Varsinais-Suomen hyvinvointialue (jempal[at]utu.fi)

Jaakola, Anne-Mari, YTT, sosiaalityön yliopistonlehtori, Turun yliopisto / erityisasiantuntija, Varsinais-Suomen hyvinvointialue (anne-mari.jaakola[at]utu.fi)